Ч. 67 (13.016). Львів, неділя 27. березня 1932. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 14·00 „ Піврічно 26·00 „ Річно 48·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол. Німеччині 7·50 зол. Швайцарії 5 шв. фр. Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей. Болгарії 7·50 зол. Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції 29-41.
„ Друкарні: 29-28.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Народній Зїзд у Львові.

Отворення Зїзду. — Учасники. — Вибір Президії. — Привіт посла Єремича. — Два внески. — Звідомлення.

Львів, 25. березня 1931

Сьогодні в год. 11-ій розпочав у Львові свої наради IV, з черги Народній Зїзд, найвища установа Українського Нац.-Демократичного Обєднання. Зїзд, у якому бере участь понад 180 делегатів із 45 політичних повітів, радить у великій салі Лисенка.

Отворив Зїзд голова УНДО посол *д-р Дмитро Левицький*, що привитав присутніх, а опісля згадав про всіх визначних членів партії, які за час від попереднього Зїзду УНДО, що відбувся перед більше як трьома роками, відійшли від нас у вічність. Це такі покійники: члени останнього Центрального Комітету й Екзекутиви: Михайло Черкавський з Кремянця на Волині, б. сенатор і б. заст. голови УНДО, д-р Іван Куровець зі Львова, б. посол і довголітній член Ц. К., Михайло Гавущинський зі Львова, б. сенатор і посол та член Екзекутиви; бувші члени давніших Центральних Комітетів: б. редактор „Діла“ Федь Федорців, б. посол до австрійського парляменту д-р Володимир Охримович, б. сенатор Олекса Черкавський; члени партії і визначні громадяни: д-р Олександер Ріпецький, адвокат із Сокаля й б. голова Повіт. Нар. Комітету, о. Омелян Баранський з Жовківщини, о. Іван Яворський, б. посол до гал. сойму, о. Іван Волосянський, сокальський декан, Іван Попадюк, управитель школи, Іларій Томорук, Василь Яртимець, о. Лукіян Січинський, Андрій Зарічний, Петро Юріїв, Семен Григорків, Бронислав Яців, Петро Повх, д-р Остап Макарушка, д-р Володимир Янович зі Станиславова, о. Климентій Кульчицький з Підпечар, тисьменицький декан. Цеї частини промови вислухав Зїзд стоячи.

З черги голова привитав присутнього на Зїзді білоруського посла *Фабіяна Єремича*, що вийшов зі зблокованої українсько-білоруської листи. Збори повитали пос. Єремича й від себе гучними оплесками.

Після цього Зїзд на внесення голови ухвалив постанову на випадок, якби наради Зїзду з якихсь причин не могли відбутися до кінця.

Приступлено до вибору *Президії Зїзду*, до якої по короткій дискусії увійшли: *сен. д-р Антін Горбачевський — голова, о. прелат Олександер Русин, д-р Іван Блажкевич, д-р Ярослав Селезінка і сел. Михайло Кернога — члени; на секретарів покликав голова інж. Гриця Герасимовича і сел. Костя Мигаля.*

Голова Зїзду сен. д-р *Горбачевський* подякував за вибір, обіцяв вести Збори наскрізь обєктивно і прохав учасників ставитися до нарад поважно й розважно.

Після того забрав слово дорогий гість, *посол Фабіян Єремич*, що виголосив горячий привіт Зїздові від братнього білоруського народу. Оба наші народи — говорив гість — жили здавна між собою у найкращій згоді й любові. Колись нас лучила спільна воля, нині — спільна недоля. Ви, українці, сильніші і краще зорганізовані від нас, і ви подали нам братню руку. Нас злучили без нас — у Ризі й Варшаві. Але бували в нашій історії важкі, трагічні моменти, а ми їх перебули (оплески), перебудемо і нинішню нашу недолю.

Після того відчитано теж привітну телеграму від Українського Повіт. Комітету УНДО в Рівному.

В цьому місці зголосився до слова д-р Булак зі Сколього, який поставив внесення, аби вибір комісії-матки пересунути з точки III. на VIII., себто після зложення звітів і переведення дискусії. Д-р Дм. Левицький виступав проти цього внеску, заявляючись за вибором комісії-матки після рефератів, але перед дискусією, себто по політичних резолюціях (точка VI.). Над цими внесками розвинулася довша дискусія, в якій забирали слово: д-р Заваликут, ред. Дм. Палїїв, д-р Мурович, п. Семечко, п. Добрянський — усі за внеском д-ра Булака, а п. Воробець і пос. Тершаковець — проти того внеску. Крім цього д-р Мурович поставив ще внесення, аби з програми Зїзду усунути реферати освітній та економічний. Переведене в справі внеску д-ра Булака голосування виявило, що за ним заявилося тільки 23 присутніх, зате за внеском д-ра Дм. Левицького 62.

В дальшому розпочалася коротка дискусія над внеском д-ра Муровича, який після виступу о. Онишкевича й інж. Творидла сам стягнув свій внесок.

В часі цієї дискусії зявилися на салі представники влади, які, перевіривши запрошення учасників Зїзду, вийшли з салі.

З черги забрав слово до виголошення політичного звідомлення голова УНДО д-р *Дмитро Левицький*. Звідомлення це переривали зібрані кілька разів рясними оплесками, особливож при згадці про наших братів і їх терпіння на Вел. Україні, при привіті до румунських і закарпатських українців, при згадці про недолю Холмщини, Волині й Полісся, при згадці про недолю білоруського народу і т. д. А вже дійсно гураганом оплесків принняв Зїзд те місце в промові голови, в якому він згадав про геройську поставу народніх українських мас у часі останніх соймових виборів.

По тім звідомленні виголосив головний секретар УНДО посол *д-р Любомир Макарушка* звіт з організаційної праці партії, а посол *Дмитро Великанович* представив діяльність Української Парляментарної Репрезентації.

В цьому місці (год. 2.) зарядив предсідник Зїзду перерву до год. 3.30 попол.

•

ПОПОЛУДНЕВІ НАРАДИ.

Після короткої обідньої перерви *ред. Мудрий* реферував резолюції, з якими президія партії прийшла перед Народній Зїзд, діставши на них раньше апробату Центрального Комітету. Референт підкреслив, що в основу тих резолюцій ляг компроміс, добутий на т. зв. політичній комісії, яку вибрав Центр. Комітет, дарма, що з тої комісії майже в останній хвилині виступив один її член (ред. Д. Паліїв). Референт ширше зупинився на найважніших внутрішніх болячках нашого політичного життя, в якому розполітикування часто заступає розуміння правдивої творчої національно-політичної роботи. Зокрема референт арґументував всесторонньо резолюцію, яка казала проводові домагатися від Польщі виконання її міжнародніх зобовязань. Поодинокі уступи реферату ред. Мудрого присутні стрічали бурливими оплесками. Накінець промовець відчитав резолюції, поставлені президією.

Опісля приступлено до вибору комісії-матки, яка мала би намітити кандидатів до нового Центрального Комітету. Зголошено дві листи, одну д-ра Булака, другу п. Горадя. Після короткої і палкої дискусії над тими листами, підчас якої Зїзд уладив овацію сенаторові д-рові Горбачевському у відповідь на образу, кинену в його сторону одним членом Зїзду (п. Ат. Добрянським), величезною більшістю голосів (72 проти 23) вибрано комісію-матку, зложену з таких 7-ми членів: *сен. Горбачевський, о. прелат Куницький, інж. Е. Храплений, о. Пшеврський, селянин Доманський, д-р Сеічель і п. О. Микитович.*

Провід Зїзду перейняв *д-р Селезінка.*

ДИСКУСІЯ.

Перший промовляв у дискусії *ред. Д. Паліїв*, що поставив накінець низку резолюцій, з яких одні покриваються з резолюціями президії, інші від них у дечому відбігають, а кілька цілком нових.

Год. 7. вечором, до слова прийшла пос. *Мілена Рудницька.*

Відгомін політичних подій зперед 1923 р.

Лист гр. Станислава Лося до Редакції „Діла“ у звязку зі статтею д-ра Костя Левицького п. н. „До насвітлення одної порушеної справи“.

Високоповажаний Пане Редакторе!

63. число „Діла“ з дати 23. ц. м. приносить на вступі статтю одного із сеніорів між українськими політиками, а саме д-ра Костя Левицького, в якій подані його спогади про зроблену у вересні 1921 р. спробу тодішнього польського уряду порозумітись із д-ром Евгеном Петрушевичем, що перебував тоді на еміґрації у Відні як голова уряду Західно-Української Республики. Статтю д-ра Костя Левицького, спричинена мою публікацією, оголошеною у варшавському місячнику „Nasza Przeszłość“ (лютий 1932, том XVIII., стор. 123—134).

Я зовсім певний, що старенький український політик навів свої тогочасні розмови з д-ром Петрушевичем якнайдокладніше, так, як їх міг зреконструвати на підставі своїх записок і памяти. Ті спомини можуть бути цінним історичним матеріялом, з'ясовуючим тодішні настрої української еміґрації у Відні. Тому я не забирав би голосу, колиб не те, що д-р К. Левицький почував себе до обовязку підкреслити, що: „Отсю відповідь през. д-ра Евгена Петрушевича переказує гр. Лось зовсім невірно, — що відразу кидається в очі“.

Отже, щоби оминути непорозуміння, стверджую, що у своїй публікації я зовсім нічого не писав про розмови, які д-р Петрушевич мав із д-ром Левицьким та яких торкаються спомини д-ра Левицького, оголошені в 63. ч. „Діла“. Ті розмови в 1921 році взагалі не дійшли до мого відома і довідався я про них щойно тепер з „Діла“. Зате я писав про відмовну відповідь, яку д-р Петрушевич дав польському міністерству закордонних справ тою самою дорогою, якою отримав пропозицію міністра Скірмунта, і про мотивацію, яку він подав на узасаднення того свого неґативного становища. Та мотивація, яку подав нам, себто польській стороні, була — як виходить зі споминів д-ра Левицького — інша ніж та, яку подав д-рові Левицькому. Це вже внутрішня справа поміж д-ром Левицьким і д-ром Петрушевичем. Відповідь, яку дістало польське міністерство закордонних справ та яка находиться в його архівах, стверджує, що д-р Петрушевич уважав, що суверенність над Східною Галичиною належить до головних союзних і заприязнених держав. Без огляду на те, які були розмови поміж українськими політиками у Відні, польська сторона мусіла триматися тої відповіди, яку дістала. Маю надію, що після того вияснення українське громадянство не схоче посуджувати мене у „невірному“ представлюванні справи.

Щоб усунути всякі сумніви, мушу тут зазначити, що пропозиція міністра Скірмунта висувала зовсім ясно окреслену платформу порозуміння. Цею платформою були: 1) суверенність Польщі над Східною Галичиною, 2) автономія з деякими спільними установами для чотирьох (отже не лише „східно-галицьких“) воєвідств. З тою пропозицією поїхав до Відня наш муж довіря і ніяких недоскалів щодо цього не було. Мотиви, які спонукали наш тодішній уряд зайняти саме таке становище, я вияснив достаточно в моїй цитованій публікації.

В дальшій частині своєї статті (уст. 6. 3-ій разом від кінця) д-р К. Левицький пише, що „не[illegible] зможали антанти мали запішувати суверен-

вість Галицької Землі по думці Сан-Жерменського договору". Отже знову, щоб оминути шкідливі непорозуміння, стверджую, що: 1) По думці договору в Сан-Жермен велико-держави зовсім не мали „вирішувати суверенність Галицької Землі". Австрія — і це було причиною, що Польща ратифікувала той договір щойно після полагоди справи Східної Галичини — відступила суверенність над Галицькою Землею великодержавам. Тому по думці договору Галицька Земля зовсім не ставала суверенною; вона ставала англійсько-французько-італійсько-японською кольонією. 2) Великодержави могли робити з тою кольонією все, що їм подобалося, а подобалося їм відчекати, аж настане відповідна пора і віддати цей край — Росії. Це у двох словах правда про заміри великодержав супроти Галицької Землі, правда, яку уряд Західно-Української Республики міг зглибити однаково легко і швидко, як її зглибив наш польський уряд у першій поважнійй розмові з якимнебудь міністром тогочасних урядів держав антанти. Ще в 1920 році Льойд Джордж твердив у розмові з пп. В. Ґрабським і Патком, що віддача тої землі Росії задовольнить „бажання населення..."

Потім прийшов час, що п. Льойд Джордж змінив свою думку, але йому не лицювало відступати западто явно. Справа Східної Галичини дозріла до розвязки по думці польських інтересів далеко-далеко перед рішенням конференції амбасадорів з дня 14. III. 1923. Треба було лише діждатися неминучого упадку п. Льойда Джорджа. Нічого більше. А коли п. Льойд Джордж вкінці упав, я міг уже в дні 25. XI. 1922 р. писати до пок. міністра Нарутовича, що „матеріяльно справа Східної Галичини пересуджена на користь Польщі, на формальне вирішення треба лише — претексту".

На закінчення скажу ще одно: д-р Левицький каже правду, називаючи мій спосіб думання „односторонніми", — односторонність є невідлучною прикметою слабкої людської натури. Не моя річ судити холи українських політиків, — вони здадуть справу зі своїх діл власному народові. Але бороню свого права мати — як син тої Землі, яка є моєю тіснішою і серцю дорогою батьківщиною, — власну думку про все, що торкається справ тої Землі. А моя думка в цій справі така: „Жаль, що наша ініціятива з 1921 року не дала інших вислідів".

З глибокою пошаною

Станислав Лось

Немце, 23. III. 1932.

Українська мова у волинських школах.

(Докінчення).

VII.

Шукаючи за причинами цього рішення Вол. Кураторії, не можемо задержатися ані на педагогічних, ані на фінансових оглядах, бо зміст його різко їм суперечить. Джерел його можемо доглянутися тільки у спеціяльній „кресовій" політиці.[1])

Перегляньмо ще раз, що дав цей обіжник:

1. Поширив передовсім права польської дитини. Навіть одній польській дитині запевнює навчання читання й писання в рідній мові вже від першого відділу, коли українській дітворі це прислуговує тільки на випадок „значної більшости".

2). Постанова ця веде льогічно до зловживань; використовування на навчання польської мови передовсім годин української мови, бо години інших предметів із ріжних оглядів тут не вчисляються.

3). Увів хаос: учительству накинув багато зайвого труду, витворив безглуздно відділи у відділах (ступінь елєментарний і вищий!).

4). Відобрав українській мові навіть ті права, які досі ще мала: введенням подвійної термінольогії розтягнув фактично польську мову на всі предмети в дотеперішніх утраквістичних школах.

Але... потішмося, що цей розпорядок не ввів багато нового, він головно заапробував і залеґалізував ті зловживання, які мали місце на Волині від самого початку, себто від 13 літ. Тому й польське вчительство виконує його дуже солідно, тільки **в упрощеній формі:** реалізує все, що розширює права польської дитини й мови, забуваючи про права української дитини. А саме: в першому році з правила вводить **для всіх дітей,** так, як це робило й перше, не зважаючи на ніяку „значну більшість", навчання читання й писання в польській мові, полишаючи тут науку в українській мові — на другий відділ.[2])

У висліді такої шкільної політики українська дитина за кілька літ перебування в польській чи т. зв. утраквістичній школі навчиться... рідної азбуки та трохи читати й писати, от тільки, що вистане їй на пару літ, доки й цього не забуде.

VIII.

Згадатиб ще про підручники до української мови, вживані на Волині. У всіх школах уживані тут передовсім: Зірка ч. 1, Зірка ч. 2, Промінь та Проміння,[3]) а у вищих відділах читанки, видані Львівською Шк. Кураторією. З поданих вище обі частини Зірки зложені дуже недбало, наоспіх, хибно з педагогічно-методичного боку, написані до того тяжкою мовою, з безліччю москалізмів і польонізмів, які є взагалі питоменністю Проміня і Променів.

Узагалі справа правопису й чистоти мови на Волині дуже скомплікована. За право панування в цій саме ділянці ведуть бій: „наддніпрянщина" Зірок і Промінів, „галицько-руська мова" видань Львівської Кураторії, своєрідний польсько-російсько-український воляпік учителя, польська мова й місцева говірка... Це кінець кінців становить пригожий ґрунт під створення ...архиволяпіку!

Українські підручники з інших предметів на Волині взагалі не істнують. Правда, не маємо ще також в українській мові усіх потрібних підручників у Львівській Кураторії, але навіть про ці, які вже є, волинське вчительство у великій більшості нічого не знає, або не хоче знати.[4])

IX.

Лишається згадати нам ще про бібліотечну справу. Фонди на поповнювання шкільних книгозбірень передають громадські (волосні) уряди шкільним інспекторам, які дальше займаються тією справою. У висліді цього до деяких шкіл сотками вже накидано польських, часто дорогих дуже книжок, тоді коли скількість українських книжок у поодиноких школах не перевищує звичайно числа пальців двох рук. Нині, коли маємо вже коло 200 українських творів, апробованих Міністерством Освіти — такий стан є не тільки з нашого, але й із панського становища більше чудернацький, у кожнім разі — каригідний.

X.

Ось і кінець нашому оглядові. Ми старалися в ньому дати обєктивний образ сучасного положення української дитини у волинській народній школі, ілюструючи все дбайливо фактами, черпаними таки з польських урядових джерел.

[1] Що має спільного з педагогією витворювання в тій самій класі двох рівенів? Зрештою, було би це зрозуміле, якби польські діти, яких на Волині фактично дуже мало, не розуміли української мови. Та вони нею прекрасно володіють, краще як своєю рідною. Завдають тільки зайвого труду вчительству, бо програма обох мов і так має бути вирівняна в тім відділі.

[2]) Як уже відомо, від цього в школах польських звільняють.

[3]) Всі зложені В. Богацьким, хоч перші дві підписано з незрозумілих нам причин псевдонімом „Полтавець".

[4]) Цікаве також, що в урядовому міністерському списі дозволених книжок, видаваному щороку, не найдете навіть згадки про підручники в українській мові.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 27. БЕРЕЗНЯ 1932.

І. ФЕДОРОВИЧ-МАЛИЦЬКА. 2)

За оригінальне національне мистецтво

Культ народніх мотивів. — „Далека дорога". — Ріжні фази мистецтва.

Естетична якість твору пластичного мистецтва рішає про його мистецьку вартість і тому, між іншим, якість предметового змісту не може бути байдужа. З кожним предметом звязаний цілий світ понять та думок, і не байдуже, чи ці думки гарні та шляхотні, чи, навпаки, вони побуджують нижчі інстинкти людської натури. Гасло мистецтво для мистецтва не виключає, щоби в артистичній творчости не брати на увагу момент етично-моральний, з тої простої причини, що мистецтво, як прояв психольогічний, саме покликане передавати не лише змисловo вліймальні але і духові цінності. Етика в духовім житті те саме, що естетика у світі видимих форм, отже змислом моральної краси, у протилежності до естетики, яка є змислом зовнішньої краси. Моральна краса, будучи чисто-духовою, потрібує завсіди чогось матеріяльного, аби виявити себе. Загально говорячи, естетична бездоганність артистичного твору з правила висловлює собою одночасно також моральну красу. Одначе якість предметового змісту у великій мірі рішає про моральну, підносить або понижує її і тимсамим майже завсіди про загальну красу артистичного твору.

Та з чисто психольогічних причин воно не байдуже, чи даний мистецький твір што так далеко відбігає від знаних нам форм природи, що, дивлячись на нього, зоровий змисл збентежений і чогось морозить нас, наче ми побачили карикатуру викривленого ума — чи, навпаки предметовий зміст даного твору представляє собою не лише природну красу, але і передає нам духові цінності, що є наче продовженням або відбиткою наших власних душевних переживань.

Про технічно бездоганне виконання не згадуємо окремо тому, що це conditio sine qua non усякого мистецького твору, без якого його не беруть під увагу.

Замісць зайвих теоретичних міркувань, буде може краще навести кілька прикладів із творчости кількох наших сучасних мистців.

Візьмім Новаківського. Це артист-велитень з Божої ласки, творами якого моглиб пишатися найкращі мистецькі вистави европейських столиць. Усі без виїмку його малюнки живуть могутнім та таємним життям справжніх творів мистецтва. Та чому нам не признатись, що його „Дзвінка", „Довбуш", могутно-живі образи св. Юрської катедри, монументальні портрети Митрополита та інші твори, в яких предметовий зміст узятий з нашого національного життя, сучасного або минулого, ділають на нас сильніше, аніж наприклад його „Леда", яка чейже також є величавою композицією?

І чому так?

Відповідь проста: тому, що сюжет „Леди" для нас духом чужий; у кожнім випадку дальший, ніж предметовий зміст тут згаданих творів. Велич мистецького хисту получена з моментами, які представляють самі собою духові цінності для кожного з нас, ділає стократ сильніше, аніж мистецький твір, якого предметовий зміст нічим до нас не промовляє. Прегарним приміром використання національних мотивів є м. і. „Слово о полку Ігоря", „Княжий город" із його драматичним настроєм, „Св. Йосафат та св. Володимир" та чудове „Ой, у полі жито" Петра Холодного (батька); „Гість із Запорожжа" Ф. Красицького, образи Пімоненка та ін., які усі занялиб і нині гарне місце на всякійнебудь мистецькій виставі на чужині.

Чому нам соромитися того, що любимо свої народні мотиви? Чому, радше, не гордитися ними та тримати їх, наче святий стяг, у руках? Чи тому, що нині взагалі не доцінюють поривів серця, а вважають виключно інтелектуальні ті витворені інтелектом цінності як гідні подиву? Чи може тому, що деякі люди в нас отверто та в злобно-глумливий спосіб ті наші народні мотиви осмівають?

Хіба такі можуть їх висміватй, що самі не мають у собі ані одної іскри любови до нашого народу і нашого краю.

Нема сумніву, що наші, суто-українські мотиви (чи то формального чи іншого характеру) надаються у кожній галузі мистецтва (також у музиці!) до виїмково успішного артистичного використування і неодні зі західноевропейських народів може їх нам позаздрити.

Тому признаюся отверто до культу наших народніх мотивів у формі уживання та перетворення їх предметового змісту артистичних творів, байдуже, що деякі з наших „знавців" уважають це за анахронізм. Мистецтво не повинно бути абстрактне. Навпаки, як психольогічний прояв, воно має бути органічно звязане з усіми проявами людської, отже також національної психіки.

(Продовження буде.)

ред. Усе вказує наглядно, що тут, „у тихій волинській стороні", ведеться завзята боротьба за душу українського грядущого покоління. Боротьба всякими можливими й неможливими засобами.

Чи програємо? Рішучо ні! Хто вірить у живучість українства, той не може сумніватися в тому, що при нинішній свідомости українського населення на Волині воно таки мусить виборотн для своїх дітей українську школу.

К. П.

КИТАЙСЬКО-ЯПОНСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ.

ШАНГАЙ, 25. III. ПАТ. В домівці англійського консуляту розпочалися вчора мирові переговори. Наради велися при участи представників чотирьох держав. До комісій належить ген. Гев[illegible], китайський шеф штабу.

НАНКІН, 25. III. ПАТ. Урядові кола дивляться песимістично на вислід мирових переговорів, бо мають інформації, що японські військові представники будуть налягати на відкликання китайських військ поза полосу Вусун і Кіянь-Ван.

У СПРАВІ ПОРОЗУМІННЯ НАДДУНАЙСЬКИХ ДЕРЖАВ.

ПАРИЖ, 25. III. ПАТ. Британський уряд закомунікував французькому урядові свій погляд на процедуру, яку треба стосувати у звязку з господарською умовою між наддунайськими державами. Як відомо, Тардіє запропонував безпосередні переговори між пятьма заінтересованими державами: Австрією, Мадярщиною, Румунією, Чехословаччиною та Югославією. Висліди цих переговорів розглядали би опісля великодержави: В. Британія, Франція, Німеччина й Італія. У своїх відповідях Німеччина й Італія піддали думку переговорів між 9 державами. Міністр Саймон означив тепер становище британського уряду, пропонуючи якунебудь розвязку справи. Акцію треба розпочати скликанням, по змозі в Женеві, конференції представників великодержав: Франції, В. Британії, Німеччини й Італії.

ЛЯПІВСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАБОРОНЕНА.

ГЕЛЬСІНГФОРС, 25. III. ПАТ. Тому, що слідство в справі подій в Ментселе ствердило нелегальність ляпівського руху, міністерство внутрішніх справ рішило заборонити всяку діяльність ляпівської організації. У звязку зі слідством поліція арештувала ще 4 учасників подій.

З питань на Загальні Збори „Просвіти".

Видавання „Життя і Знання" треба продовжати!

Перед Загальними Зборами Товариства „Просвіта" треба пригадати одну важну справу, яка в суматосі обширних санаційних плянів може бути перерішена надто скоро, побіжно і непідготовано, а якої ліквідація моглаб бути для позашкільної освіти і самоосвіти болючим ударом.

Маємо на думці журнал „Життя і Знання", який видає Товариство „Просвіта" вже пятий рік, а який без поважних причин находиться нерідко на черзі тих справ „Просвіти", які doраджують зліквідувати. Певно, при сануванні фінансів „Просвіти" треба брати під увагу всі, навіть найдрібніші ощадности, але треба теж добре дивитися на те, які в цього вийдуть ощадности та які втрати. Бо колиб ощадности були надто дрібні, а шкоди цим шляхом осягнені надто великі, то таке санування не буде мати вічних успіхів, а саме санація не доведе до бажаної цілі.

Якже ж виглядає справа видавання „Життя і Знання"? Цей журнал був подуманий як популярно-науковий, ілюстрований журнал для тих, які шляхом самоосвіти хотіли би доповнити своє знання. Брак такого журналу відчували в нас дуже, а доказом цього було і те, що подібні видання в чужих мовах, головно німецькі і польські, можна було нерідко стрінути в руках інтелігентів, студентської та ремісничої молоді і т. д. Що не було цього журналу у нашій мові, відчувало теж і наше селянство. Бо зацікавлення ріжними ділянками науки і життя зросло сильно в останніх роках, а навіть найкраще зорганізоване видавництво популярно-наукових книжок не виповнить цієї ділянки так ріжноманітно і влучно, як саме такий популярно-науковий журнал.

Однак ідея видавання журналу — справа одна, а її реалізація — друга. Бо коли незабутньої памяти пок. Галущинський вложив у редагування безліч праці і перебув щасливо перші роки іствування „Життя і Знання", то показалося, що він не тільки може, але просто мусить іствувати, коли міряти цю справу зацікавленням хоч невеликого, але постійного круга читачів. Однак виявилася теж і одна важна хиба журналу, а саме, що круг його читачів був невеликий тому, бо журнал був замало популярно писаний. Це недотягнення, якого пізнання мусіло прийти щойно з часом, коли на журнал почали відгукуватися його читачі, треба було направити.

Вже основник журналу, пок. М. Галущинський, на кілька місяців перед смертю змінив напрямок редагування на популярніший, а тепер, коли редакція перейшла в інші руки, треба ствердити, що журнал вповні відповідає свому завданню. Тепер він редагований цікаво щодо добору матеріялу і популярно, коли мова про представлення і вияснення порушених тем. Звертається більшу увагу на ті речі, які цікаві для наших селян, молоді і всіх, що хочуть іти з поступом науки, а шукають його в цьому журналі. Скорочений сильно розмір статтей. Вони перетикані низкою коротких, а дуже цікавих актуальних новин з ріжних ділянок праці людського духа. Теперішні ілюстрації — це корисні й актуальні образки, які переглядає уважний читач з цікавістю. Треба прочитати останні числа, а певно можна переконатися, що журнал „Життя і Знання" потрібний і корисний.

До того треба додати, що це є тепер майже одинокий засіб пропаґування практичної освіти, яким розпоряджає „Просвіта".

А тепер матеріяльна сторінка. При сануванні треба скорочувати те, що приносить страти. Тимчасом журналові „Життя і Знання" *бракує до повної самовистарчальности всього 120 нових передплатників!* Колиб ті, які все виказували, які то страти приносить „Просвіті" видавання цього журналу, були подбали трошки про його поширення, то не було би сьогодні і цієї невеликої втрати. А треба зазначити, що число передплатників всетаки росте і осягнення недостаючого числа передплатників — це справа недовгого часу. Колиб приняти навіть найгірший випадок, що ці передплатники не прийдуть, то можна зробити ще деякі ощадности на друку, папері і клішах, але всетаки *журнал можна без дефіциту вдержати.*

Треба сказати ясно, що зліквідування „Життя і Знання", (яке, як видно, зовсім непотрібно ліквідувати!) це на довгі роки ліквідація гадки видавання популярно-наукового журналу у нас взагалі, а з тим і відступлення взад на такі позиції у позашкільній освіті, які ми вже давно перейшли.

Можна ще змінити в дечому спосіб редаґування, можна в дечому ще змінити добір матеріялу, — це все є до обговорення, але не треба трактувати припинення видавання „Життя і Знання" як санаційного засобу, конечного для ратування „Просвіти". Бо з припиненням видавання цього потрібного журналу вийде напевно більше шкоди його читачам, ніж користи „Просвіті".

(Хр.)

Хто не платить за часопис, підриває рідну пресу.

ТАЙНІ НАРАДИ.

ПАРИЖ, 25. III. ПАТ. Фінансовий комітет Союзу Народів, що радив у Парижі, скінчив учора свою працю після 25 засідань, присвячених господарській і фінансовій ситуації південно-східної Европи. До останньої хвилини наради були тайні. Звідомлення, зредаговане в останньому дні, не буде оголошене.

Міська Комунальна Каса Ощадности у Львові.

Дня 16. березня ц. р. відбулося під проводом Президента міста Львова Вацлава Дроиповського засідання Ради Каси, на якому предложила Управа справоздання з діяльности за рік 1931.

Господарська скрута, яку вже в році 1930 загально відчували, прибрала в минулому році значно більші розміри, що мусіло поважно відбитися на діяльности фінансових інституцій.

Міська Комунальна Каса Ощадности у Львові, як інституція, якої дійсною метою і завданням є ширити ощадність, отже яка своє іствування опирає на ощадностевих вкладах, зазнавала з природи річи в минулому році поважної спроби. Цю спробу перетревала Каса переможно, даючи тим незбитий доказ, які сильні є підстави її іствування у дотеперішній її діяльности прикладом чого довіря широких мас суспільности.

Обортовий капітал Каси, який в ощадностевих вкладах і льокатах на біжучих рахунках рівний був дня 31. грудня 1931 р. 67,970.720.66 зол. дав Касі змогу розвинути кредитову поміч для всього населення міста Львова.

Засновані Касою два міські Відділи, а саме при вул. Городецькій та Жовківській, які мають за мету улекшувати населенню львівських передмість поміч, яку дає Каса, розвиваються успішно, чого доказом факт, що стан вкладів в дні 31. XII. 1931 р. у відділі при вул. Городецькій виказує квоту 4.130.807.35 зол. а у Відділі при вул. Жовківській 1.180.864.75 зол.

Напротязі року полагоджено у вкладковім відділі Каси 270.302 клієнтів, себто пересічно 925 осіб денно.

У справоздавчім періоді скількість виданих Касою домових скарбонок осягнула цифру 20.760.

Подібно як у минулих роках старалася Каса в 1931 р. піддержувати будівельний рух при помочі будівельно-гипотечних позичок, признаних на будову нових і розбудову або перебудову старих мешкальних домів у Львові, причиняючися у цей спосіб до злагіднення кризи в будівельнім промислі. — Стан цих позичок у дні 31. грудня 1931 р. дійшов до [illegible] штук на загальну квоту 17.545.448.28 з[illegible], [illegible]чого в часі справоздання признано 151 [illegible]ичок на загальну квоту 2,494.000 зол.

При помочі будівельних позичок Каси покінчено в минулому році будову 166 домів, які мали 821 мешкань з 2007 кімнатами — позатим є ще в стадії будови 51 обєктів на 268 мешкань і 570 кімнат.

Другою реформою кредитової діяльности Каси є ескомпт векслів. Напротязі 1931 року ескомптовано 73.582 шт. векслів, викуплено 73.292 векслів. Стан векслевого портфелю в дні 31. грудня 1931 р. рівний 15.773 шт. векслів на квоту 26,565.871.68 зол.

З признаних векслевих кредитів припадає:

на торговлю	14.27 %
„ промисл	20.46 %
„ рільництво	21.13 %
„ ремесло	10.51 %
„ власн. реальности	31.03 %
„ інші професії	2.60 %
	100.00 %

Поважні послуги населенню міста віддає міська заставнича установа, яка полагоджує в році середньо по 399 клієнтів денно, а загальний її касовий оборот дійшов до квоти 10,704.432.75 зол.

У дні 31. грудня 1931 р. стан заведення виказує 24.471 заставів обтяжених позичками на загальну квоту 2,674.867.50 зол.

З придбаних доходів брутто 6,890.147.58 зол. виплачено власникам вкладок титулом процентів 4,689.891.55 зол., покрито персональні кошти, предметові, податки, ріжні відписи, а виказану надвижку 537.990.42 зол. розділено в той спосіб, що 400.000 зол. призначено до засобового фонду, 87.990.42 зол. переказано до диспозиції громади міста Львова на акцію поборювання безробіття, а 50.000 зол. призначено на інші добродійні цілі.

Коли взяти на увагу повищі дотації, власні фонди Каси, які служать на забезпечення вкладок, дають:

1)	Засобовий фонд	3.862.696.55 зол.
2)	Резерва на вексл. втрати	130.000.— зол.
3)	Засобовий фонд М. З. З.	130.593.09 зол.
	Разом	4,123.289.64 зол.

це є 6.9 % вкладкового капіталу.

На внесок комісії контрольної Ради Каси принято справоздання Управи до відома, затверджуючи його затвердили розділ висків на рік 1931 згідно з пропозицією Управи, в кінці рішили висказати Управі Каси признання та подяку за належите і вміле ведення Каси, передовсім у дуже важких умовинах, викликаних господарською кризою в минулому році.

Студентські заворушення в Яссах.

Віденська преса повідомляє, що в Яссах прийшло вчора до поважних сутичок між членами студентського товариства „Залізна Ґвардія" і поліцією. Студенти запротестували проти поведення поліції в часі недавних демонстрацій в Букарешті. Студенти кинулися з палицями на поліційний кордон і перервали його, ранивши комісаря і кількох поліцаїв. Опісля здемолювали синаґогу і вибили шиби в склепах. Коли поліція кинулася на них з добутими шаблями, демонстранти забарикадувалися в студентському домі. Поліція почала стріляти, на що студенти відповіли теж револьверовими стрілами. Один старшина і кількох жандармів потерпіло рани. Число ранених студентів не відоме, бо військо окружало студентський дім до рана. З Букарешту повідомляють, що рада міністрів зібралася на нараду„ щоби видати відповідні розпорядки.

Б. цісарева Зита і монархісти.

ВІДЕНЬ, 25. III. ПАТ. З Інсбруку повідомляють: Делеґація тирольців явилася вчора попол. у Штенокерцель, де приняли її б. цісарева Зита та її син Отто. Обоє висловили радість з приводу льояльних монархістичних маніфестацій в Тиролі. Щодо перевезення тлінних останків б. цісаря Карла до Тиролю Зита заявила, що це не можливе, бо на її думку тлінні останки б. цісаря можуть спочивати тільки в крипті Капуцинів у Відні.

Андрій Кривокульський

емеритований службовець Т-ва Взаїмних Обезпечень „Дністер"

помер після короткої та тяжкої недуги дня 26 березня 1932 р. в 67. році життя.

Похорони відбудуться у понеділок, 28. березня 1932 р. з дому жалоби при вул. Крупярській ч. 35. на Личаківський цвинтар.

Дрібні вістки.

Пресове бюро при румунському посольстві у Варшаві заперечує, будьто би румунський уряд задумував оголосити мораторію в справі закордонних зобовязань.

В Оренсе (Еспанія) вибух ґенеральний страйк, при чому страйкарі опанували муніційний маґазин і забрали вибухові матеріяли.

Болгарський король приїде з Риму до Парижа, щоби обговорити фінансову ситуацію своєї держави з французькими міродатними чинниками.

ПРЕЗИДЕНТ МАНДЖУРІЇ ОСТЕРІГАЄ КИТАЙ

Радянська преса довідується з Муклену, що президент манджурської республики Пуі видав відозву, в якій зазначує, що на випадок нападу китайських військ на територію його держави, манджурська армія стане рішучо в її обороні. Нанкінський уряд повинен поголитися з істнуванням незалежної манджурської держави і не мішатися до внутрішних справ Манджурії. Відозва президента Пуі викликала в політичних колах сильне враження, бо це перша осторога під адресою Китаю.

—o—

РАДЯНСЬКІ ФОРТИФІКАЦІЇ НАД ДНІСТРОМ.

ПАРИЖ. 25. III. ПАТ. Кореспондент „Ле Журналь", що перебуває на румунсько-радянській границі, довідався від румунських старшин, мібито більшовицький ґенеральний штаб уладжує потрійну фортифікаційну лінію на березі Дністра. Ці роботи мають характер чисто оборонний і повстали наслідком занепокоєння, яке викликало серед радянських урядових кол становище Японії. Радянщина, побоюючись, що буде приневолена перенести свою точку тяжіння на Схід, хоче забезпечитися на випадок румунського нападу. Радянські окопи складаються з трьох ліній, положених одна над другою. Найвища має гнізда для скорострілів, середуща комори для трійливих газів, а третя муніційні склади.

Останні вісти

ЗМІНИ В МІНІСТЕРСТВАХ І ВОЄВІДСТВАХ.

Із Варшави повідомляють, що після свят появляться перші розпорядки президента Польщі, які торкатимуться адміністрації. В звязку з цим треба рахуватися з великими пересуненнями на становищах директорів департаментів і начальників виділів майже в усіх ділянках і на становищах воєводів.

ПІСЛЯ ВБИВСТВА КОМ. ЧЕХОВСЬКОГО.

Польські часописи повідомляють, що того чоловіка, який убив ком. Чеховського, бачило двох мущин і одна жінка з двома дітьми. Мущини не здогадали вбивника а побігли до недалекого телефону, щоби повідомити поліцію та рятункову стацію. Тому вбивник мав час втекти.

У звязку з убивством поліція арештувала більше число українців. Їх назвищ не подаємо з цензурних оглядів.

САМОГУБСТВО СВЯЩЕНИКА У ШК. КУРАТОРІЇ.

ВАРШАВА, 25. III. ПАТ. Священик Вармінський мав службовий конфлікт із шкільним куратором із Познанщини. Коли куратор візвав о. Вармінського та повідомив його, що він програв свою справу, священик у схвилюванні добув револьвер і вистрілив собі в груди. В дуже небезпечному стані перевезли його до шпиталю, де зараз перевели операцію.

НОВІ ВІСТКИ ПРО ЛІНДБЕРҐОВОГО СИНА.

НОРФОЛЬК, 25. III. ПАТ. Трьох горожан Норфольку, як представники Ліндберґа, повідомили, що вони вже кільканацять днів є в контакті з тими людьми, які схопили дитину славного летуна та довідалися від них, що дитина здорова. Один із часописів повідомляє, що Ліндберґів синок є на чердаку яхту „Чейспік".

ІТАЛІЙСЬКО-АНҐЛІЙСЬКИЙ КОНФЛІКТ.

РИМ, 25. III. ПАТ. Зарядженні анґлійською владою на Мальті обмеження в справі вживання італійської мови в тамошніх школах і урядах спричинили гострі атаки з італійського боку проти Льондону. Італійська преса підкреслює, що все населення Мальти однодушно виступає проти постанов анґлійської королівської комісії та не находить послуху в міродатніх анґлійських чинників.

КОМАНДАНТ КЛАЙПЕДИ ПОКАРАВ НІМ. ПОСЛА.

РИҐА, 25. III. ПАТ. Із Клайпеди повідомляють, що комендант міста наложив 500 літів кари зі заміною на два тижні арешту на посла німецької селянської партії Конрада за це, що виголошував на зборах протидержавні промови, які зверталися проти теперішнього директоріяту. На основі того самого розпорядку заборонили всякі збори сел. партії, поки не устійнять назвищ промовців партії, які виголошували протидержавні промови.

СТРАЙК КІН І ТЕАТРІВ У ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ, 25. III. ПАТ. Льокавт власників кін і театрів у Франції поширюється. Сьогодні синдикат хористів прилучується до заг. руху. До синдикату належить чимало театральних хорів і членів симфонічних концертів. Зате французькі радіостації постановили не солідаризуватися з льокавтом із огляду на відносини не лише з французькими абонентами, а також із закордоном. Проти льокавту заявилися теж власники мандрівних театрів, менажерій і т. п.

СТРІЛЯЛИ ДО ПРОЦЕСІЇ.

СЕВІЛЯ, 25. III. ПАТ. Поліція арештувала трьох людей, які обкидали камінням процесію, що йшла вулицями у Вел. Четвер та стріляли з револьверів. Жертв у людях не було.

—o—

НОВИНКИ

— **Нова премієра „Цвіркуна".** У понеділок 28. березня ц. р. в 8 год. веч. в салі „Ремісничої Палати" при Стрілецькій Площі ч. 7. відбудеться премієра нової ревії „Цвіркуна" у 13 точках „Весняні настрої". В неділю 27 ц. м. йде пополудні „Невольник", а вечором повторення атракційної ревії в 13 точках „Во хто не ризикує..."

— **Початок вистав львівських Міських Театрів.** Щоби на майбутнє не було непорозумінь, дирекція Міських Театрів повідомляє: початок пополудневих вистав у Великому Театрі та Театрі Ріжнородностей устійнений на 3.30 (15.30) год. після полудня, вечірних на 7.30 (19.30) год. вечором.

— **Трамвайний рух у латинський Великдень.** Дирекція Міської Електричної Залізниці повідомляє, що 27. березня ц. р. у перший день латинського Великодня трамваєвий та автобусовий рух буде припинений. У другий день 28. березня ц. р. рух трамваїв і автобусів нормальний.

— **З приводу смерти Бріяна.** Українські посли та сенатори, що входять у склад варшавського сойму та сенату, члени У.Н.Д.О. переслали телеграфічні вислови спочування на адресу французького амбасадора. Амбасадор подякував за телеграму зазначуючи, що пересилає її до Міністерства Закордонних Справ у Парижі.

— **Українські пакувальні насіння.** Великі зиски тягнули до цього часу ріжні чужинні фірми, засипуючи рік-річно наш край торбинками з насінням городини і квітів. Щойно цього року вперше наші установи: Народня Торговля і кооператива „Пласт" взялися самостійно до пакування насіння у власних торбинках. При цьому не тільки заощадили багато гроша, який ішов до чужих за посередництво, але й можуть також дати запоруку за дійсно добру якість насіння, бо самі його пакують. Коли взяти ще під увагу, що торбинки і реклямові афіші виконала артистично українська фірма „Унія", а при пакуванні заробили наші робітники, то дійсно похвалу нашим установам належиться признання за цей почин.

— **Вистава Шевченкознавства в Перемишлі.** Заходом читальні української державної гімназії в Перемишлі відбулася дня 16—18 березня вистава Шевченкознавства. Виставу, що мала поверх тисячу експонатів, відвідало 984 осіб. У день відкриття дав проф. Б. Загайкевич огляд розвою Шевченкознавства до найновіших часів.

— **Інжинір підрізав собі жили.** У Львові на Гетьманських Валах підрізав собі жили 62-літній інжинір Ем. Йос. Давідовський. В готелі, в якім він замешкав, зголосив був, що походить із Перемишля. Давідовського привезли до шпиталю. Причина: матеріяльна нужда.

— **Жовква обнижує ціни за електрику.** Міська рада у Жовкві ухвалила обнизити ціну електричної струї на 20 проц. для відборців на основі електричного мірника, які платять тепер 10 проц. податку від консумції електр. струї.

— **Залізничий рух від 25. березня до 3. квітня н. р.** Дирекція Залізниці у Львові повідомляє, що з причини святочних ферій припинений рух поїздів від 25. березня до 3. квітня: На шляху Ярослав—Ряшів—Львів: поїзд 47 між Пшеворськом і Ярославом (відїзд 6.51, приїзд 7.10), поїзд 38 між Львовом і Городком Ягайл. (від. 13.30, пр. 14.07), поїзд 39 між Городком Ягайлонським і Львовом (від. 14.17, пр. 15.05). На шляху Розвадів—Пшеворськ: поїзд 3521 між Розвадовом і Рудником н/Сяном (від. 7.32, пр. 8.06), поїзд 3522 між Рудником н/С. і Розвадовом (від. 8.16, пр. 8.43). На шляху Львів—Рава Руська: поїзд 2233 між Бруховичами та Львовом (від 7.10, пр. 7.31). На шляху Ярослав—Сокаль: поїзд 1551 між Равою Руською та Белзом (від 14.20, пр. 16.56), поїзд 1572 між Белзом і Равою Руською (від. 5.10, пр. 7.22). На шляху Сапіжанка—Володимир: поїзд 2412 між Володимиром і Іваничем (від. 6.04. пр. 6.40), поїзди 2413 і 2415 між Іваничем

чем та Володимиром (від. 6.54, 17.12, пр. 7.30, 17.48), поїзд 2414 між Володимиром і Іваничем (від. 16.00, пр. 16.36). На шляху Львів—Підволочиська: поїзди 221 і 223 між Красним і Золочевом (від. 6.04, 13.08, пр. 6.41, 13.45), поїзди 222 і 224 між Золочевом і Красним (від. 7.06, 14.10, пр. 7.43, 14.47). На шляху Красне—Здолбунів: поїзд 84 між Красним і Бродами (від 6.21, пр. 7.24), поїзд 812 між Бродами та Красним (від 14.15, пр. 15.11), поїзд 842 між Радивиловом і Бродами (від. 7.09, пр. 7.29), поїзд 843 між Бродами та Радивиловом (від. 13.30, пр. 13.45). На шляху Львів—Сянки: поїзд 2173 між Рудками та Самбором (від. 6.02, пр. 7.12), поїзд 2174 між Самбором і Рудками (від. 14.03, пр. 15.11). На шляху Хирів—Стрий: поїзд 1199 між Хировом і Самбором (від. 6.00, пр. 7.25). Від 25. березня аж до відкликання припинений рух поїздів 1142 і 1143 між Дрогобичем і Добровлянами (Дрогобич від. 18.50. Добровляни приїзд 19.07; Добровляни від. 19.17, Дрогобич пр. 19.43).

— **Ревізії та арештування.** Пишуть нам із Грималова: У Грималові відбулися ревізії в о. Процика та П. Букати, а теж у Бірках Малих в о. Осипа Ґоцького; за чим шукали невідомо. — 15. березня ц. р. арештували в Луці Малій господаря Дмитра Леськова та вивезли до тернопільської тюрми під замітом кольпортування летючок ОУН.

— **Наслідують американських бандитів... у Дрогобичі.** Дрогобицька поліція веде слідство, щоби викрити злочинців, які приготовлялися до викрадення дитини д-ра Соневицького. До мешкання д-ра Соневицького приходила в останніх днях незнана жінка, прийшла теж в пятницю 25. березня та старалася побачити з його дружиною. Служниця не впустила її до хати й вона відійшла. Коли опісля служниця Марія Вишнівська вийшла на подвіря, надбігла та незнана жінка з якимсь мужчиною. Напасники кинулися на дівчину, почали її дусити та налили до уст якогось трійла та втекли. Жертву нападу перевезли до лічниці, а там переполокали їй шлунок. Догадуються, що напасники хотіли викрасти дитину д-ра Соневицького та домагатися від нього окупу...

— **Із краєвої хроніки.** До хати Михайла Зерука увійшли 4 невідомі грабіжники, стріляли на пострах, забрали трохи вартісних річей і вбрання та втекли. — Дрогобицька поліція арештувала двох вломників під замітом недавного влому до одної великої крамниці у Дрогобичі. — 19-літня Марія Слюсар і її слуга М. Пелек у Красному важко занедужали; лікар ствердив отруїння незнаним трійлом; під замітом отруїння арештували Е. Карпінську й перевезли до Золочева. — На поліцію в Золочеві зголосився С. Герш Шпанік із Камінки Струмилової та признався, що 20. ц. м. убив свого будучого шурина з Камінки Струмилової: його примкнули. — У громадському арешті Знесіння (Львів) повісився злодій Вол. Тецик зі Збоїск.

— **Геній підроблював банкноти.** Варшавська поліція викрила в мешканні В. Доманського гарно влаштовану фабрику підроблених 50 золотівок. Доманського арештували, а фабрику відвідав директор державних ґрафічних заведень. Директорові не ставало слів, щоби похвалити якслід суперника державного банку, признався, що таких докладних машин до підрібки банкнотів ще ніколи не бачив. Фальшівник своїми здобутками в мистецтві друку банкнотів залишив державну установу далеко позаду. Між іншим винайшов він спосіб друкування водного знаку при помочі окремого вальця друкарської машини, а державні ґрафічні заведення цього способу не знали й замовляли папір із водними знаками в фабриці паперу. Доманський друкував банкноти при помочі металевої комбінації власного винаходу, на влаштування своєї машини зужив частини старих машин і три місяці праці. Банкноту з його фабрики не можна відріжнити від правдивого. Фабрику зліквідували перед випущенням в обіг першої серії.

— **Меліораційні роботи на Закарпатській Україні.** Повідомляють із Праги, що меліораційні роботи на Закарпатській Україні будуть у цьому році значно більші від робіт у минулому. Краєва Рада в Ужгороді виготовила плян, міністерство краєвого господарства цей плян приняло. За пляном на меліораційні роботи в цьому році призначили 17.35 міліонів ч. к. При цих меліораційних роботах знайдуть працю безробітні Закарпатської України. Міністерство прилюдних робіт у Празі у присутності представника міністерства фінансів приняло плян боротьби з безробіттям на Закарпатській Україні. За пляном цього року зроблять такі інвестиції — 21 міліонів ч. к. на будинки, 27 міл. на державні шляхи й т. п. Разом призначили на всякі інвестиції в 1932 р. 52 міліони корон.

— **Прага—Париж за 4 год. 42 хвилин.** Останні проби летунської комунікації між Середущою Европою та Парижем на металевих (у цілості) літаках дали гарні висліди: останніми часами перебуває літак шлях Париж—Прага за 4 години 42 хвилини, себто пролітає 199 км. на годину.

— **У кількох словах.** Бандити вкрали 30-літню масажистку з Лінкольну у стейті Небраска та домагаються 10.000 долярів за звільнення її. — Летун Молісон хоче побити рекорд лету Англія — Кептавн. — Прокажені у лічниці Пего в Еспанії збунтувалися, усунули священиків, створили вільну родинну кольонію і помандрували на села стискаючи долоні та обіймаючи прохожих. Селяни відвели їх силою до лічниці. — Жінка фільмового режисера Штенберґа відкликала скаргу на Марлену Дітріх і домагання 500.000 долярів відшкодування за зведення чоловіка.

— **Каса Хорих** повідомляє: В суботу 26. березня ц. р. амбуляторії та лікарські округи будуть відчинені до 12 год. полудня, домашня ординація — як завжди. Бюра Каси Хорих будуть відчинені теж лише до полудня. В неділю, 27. березня ц. р. амбуляторії та лікарські округи зачинені, працюють тільки дижурні лікарі — списки в домівках амбуляторій. В понеділок, 28. березня дижур лікарської округи ч. 4 при Браерівській вулиці.

Літературний куток.

У роковини смерти **Ґетого** дня 22-го ц. м. виголосив Богдан **Лепкий** у салі краківської „Просвіти" виклад на тему: Франкфурт—Вецляр—Ваймар. Прелеґент поділився з численно зібраною авдиторією своїми споминами про ті три міста, з якими так тісно сплітається життя і творчість великого німецького поета.

Минулорічна **нагорода Нобля** була більша як попередних літ. Кожний із лавреатів дістав по 2 міл. фр.; це найвища досі сума Ноблевих нагород. Найнижча була у 1923 р., коли нагороджені дістали всього по 800.000 фр. Зріст і знижка нагороди залежить від змінних вагань відсотків від усього капіталу.

У Німеччині повстала окрема **авторська біржа.** Її зорганізували самі письменники, що опинились у великій скруті. При помочі біржі неодин із них має надію найти швидше видавця. Також видавці зголошують там свої оферти на актуальні твори.

Найпопулярніший письменник у Німеччині — **Карло Май.** За рік розійшлося 5,750.000 примірників його творів. Не є це доказом дуже високого літературного рівня німецьких читачів.

Гавптман написав нову песу п. з. „Перед заходом сонця", яку небавком виставить Райнгардт. Заголовок песи натякає на молодечу, що мала перший великий драматичний успіх „Перед сходом сонця". Нова песа основана на мотиві Шекспіра із „Короля Ліра".

Китайська література йде щораз швидшим темпом за суспільно-політичними настроями. Більшість повістей, яких за рік появилось 379 має сюжети із сучасного життя; всі вони змальовують обставини в дуже темних кольорах. Класики, яких досі читали дуже багато, втратили свій авторитет; на 1682 книжок передано їх тільки 17. Найбільше читані письменники з комуністичною тенденцією. Заборонені твори Маркса, Леніна, Троцького привозять контрабандою під ріжними невинними заголовками.

Один із американських журналів друкує маніфест **Анунція** до молодих італійських поетів. У цьому маніфесті читаємо: „Памятайте, що Італія — країна, яка дала світові найбільше духових цінностей... Памятайте, що свідомість, що ви італійці повинна сповняти вас гордощами... Памятайте, що будуччина Европи залежить від Італії... Памятайте, що єдине мистецтво в світі, яке тепер у розквіті — італійське... Памятайте, що найбільший сучасний поет — італієць". Це Анунціо так скромно про себе. „Манія ґрандіоза", якою нездужав сарака віддавна, тепер уже в повнім розквіті.

—о—

Дописи.

КАЛУШ. (**Шевченківське Свято**). Заходом українських культурно-освітніх установ Калуша відбулося в неділю, дня 20. березня ц. р. у битком набитій салі Народнього Дому Шевченківське Свято. На програму Свята зложилися: „Слово", хорові, сольові і фортепянові продукції та декламації. Свято розпочалось відспіванням „Заповіту" на два хори. Дириґував п. С. Бартко. Змістовне і річеве слово виголосив п. І. Ступницький, після чого муж. хор під батутою п. С. Бартка виконав низку пісень: „Чого мені тяжко", „Огні горять", „Сонце заходить", „Вітер повіває" і „Часом я тужу". Мішаний хор гарно відспівав „Ой, у саду". „Серенаду" Барвінського на фортепяні гарно виконала піністка п-ні І. Решетиловичева. Миле враження викликала декламація п. Т. Бариша „Посланіє". П-на М. Матковська гарно віддеклямувала „До Основяненка". Рясними оплесками нагородили учасники виконавця сольоспіву п. К. Сенчину, що відспівав „Гетьмани-гетьмани" та „Як почуєш в ночі". На фортепяні акомпаніювала п-і М. Воробцева. Цього року на заклик філії „Просвіти" масову участь у Святі взяла й провінція, що у попередніх роках була незамітна. На салі можна було бачити людей навіть із дальших закутин повіту. Як на місцеві обставини, вимоги і сили — Свято вийшло краще, як сподівалися. — Учасник.

СПОРТ.

Ужгород, 20. III. 1932.

„Русь“ — Ч. С. К. 1:0 (0:0).

Перші (тренінгові) змагання копаного мяча в Ужгороді закінчилися незначною перемогою „Руси“ над чеським противником. Увесь час змагань сильна перевага „Руси“, якої напад змарнував багато догідних позицій. Грі перешкоджало незвичайно болотнисте грище, що не дозволяло комбінувати. Глядачів, як на початок сезону, багато.

У неділю (27. ц. м.) грає „Русь“ у Мукачеві з мадярським мистцем округи.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Д-р Ол. Бариляк: ЯГІЛКИ. 65 мельодій на 2 голоси, повні тексти й хороводи. Накладом автора. Львів 1932. Ст. 59.

ВІЙНА ГОРОБЦІВ ЗІ ШПАКАМИ. Веселі оповідання. 27 образків. Львів, 1932. Ст. 64. Бібліотека РСУК ч. 29. Впорядкував К. Коберський.

РОЗКЛАД ПРАЦЬ II. УКРАЇНСЬКОГО НАУКОВОГО ЗІЗДУ У ПРАЗІ 20—24. БЕРЕЗНЯ 1932.

ЗВІТ ІЗ ДІЯЛЬНОСТИ ТА ЗАМКНЕННЯ РАХУНКІВ ЗА 1931 Р. КРАЄВОГО МОЛОЧАРСЬКОГО СОЮЗУ, кооперативи з обмеж. відпов. „Маслосоюз“ у Стрию. Львів, 1932.

ЖУРНАЛИ.

ЖИТТЯ І ПРАВО, вістник теорії і практики. Ч. 1. Р. V. Львів, березень, 1932. Зміст: Д-р Ю. Заяць: Дещо про конкордати; М. Вишнівський: Проект нотаріяльного закону; Д-р Л. Ганкевич: Чи усунути суди присяглих? — Історична правда, а судова розправа. — Д-р А. Павенцкий: Аномалія лупківського війтівства. — Замітна постанова. Сеніорові української палестри Вп. А. Чайковському на спомин. Ювилейне свято для вшанування д-ра Теофіля Окуневського в Городенці. — Д-р М. Волошин: Карна новеля. Д-р М. Глушкевич: По дорозі зі суду. Д-р Макс Зайнфельд. З сучасного життя. З наших організацій. З життя нашої адвокатури.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР, двотижневик „Сільського Господаря“, Львів, 15. березня 1932. Р. XVIII. Ч. 6.

Оголошення, оповістки, місцеві як і з провінції оголошуватимемо тільки за попередньою присилкою належитости. Незаплачені заздалегідь оголошення не будуть поміщені.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 25. III. 1932 за масло експортове та десерове пріма 3·60 зол., за літру молока 23—24 сот., літру сметани 1·20 зол., копу яєць 4·50—4·60.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Львівський Український Театр „Цвіркун“ (саля Рем. Палати, Стрілецька площа ч. 7).

Неділя, 27. III., год. 4. попол. **„Невольник“** — історичні картини в 5 діях Кропивницького

Неділя, 27. III., год. 8. веч. **„Бо хто не ризикує“**. Ревія в 13 точках

Понеділок, 28. III. год. 8. веч. **„Весняні вастрої“**. Ревія в 13 точках. **Премієра.**

Великий Театр.

Неділя 27. III. год. 7.30 „Ловці жемчугів“, опера Бізета.

Понеділок, 28. III. год. 3.30 попол. „Люди в готелі“.

Понеділок, 28. III. год. 7.30 веч. „Дзядзи“.

Театр Ріжнородностей.

Неділя 27. III. год. 7.30 веч. „Мезаліянс“, комедія Б. Шова.

Понеділок 28. III. год. 3.30 попол. „Щастя від завтра“ (ціни популярні).

Понеділок 28. III. год. 7.30 веч. „Мезаліянс“

Кіна.

АПОЛЬО: „В раю“ (Анні Ондра“).

КАСІНО: „Над ранком“ (Рамон Новаро).

КОПЕРНИК: „Плян „В“

ЛЕВ: „Дикі поля“.

МАРУСЕНЬКА: „Плян „В“.

МІРАЖ: „Роман із поручником“ (Льоренс Тібет).

ОАЗА: „Мараду“.

ПАН: „Під кураторою“ (Власта Буріян).

ПАЛЯС: „Лілянка розводиться“ (Ліліян Гарвей).

ПАСАЖ: нечинний.

СОНЦЕ: „Козацьке кохання“ (на осн. Л. Толстого).

СТИЛЕВЕ: „Сірий дім“, „Лаврі та Гарді“.

УТІХА: „Пат і Паташон як волоцюги“, „Сімба, король диких звірів“.

ХИМЕРА: „Мароко“ (Марлена Дітріх).

Програма радіо.

Понеділок, 28. березня 1932.

Ляйпціг (259,3) 19.00 Опера. **Міляно** (331,4) 20.20 Легка музика. **Брно** (341,7) 17.30 Пісні. **Льондон** (356,3) 13.00 Концерт. **Гельсінгфорс** (368,1) 19.00 Концерт. **Гамбург** (372,2) 22.20 Танкова музика. **Букарешт** (394,2) 17.00 Концерт. **Берлін** (419) 19.30 Література. **Рим** (441,2) 21.00 Концерт. **Ленінград** (1000) 18.00 Опера. **Москва** (1481) 16.00 Література.

Вівторок, 29. березня 1932.

Берлін (419) 17.50 „Життя Гайдна“. **Рим** (441,2) 22.10 Концерт. **Лянгенберґ** (472,4) 16.40 „Жінка в індійській поезії“. **Прага** (488,6) 21.00 Пісні. **БрюсеЛя** (509,3) 21.45 Література. **Відень** (517,2) 21.00 Концерт. **Рига** (525,4) 13.30 Пісні. **Мінхен** (532,9) 20.00 Кабарет із Берліну. **Будапешт** (550,5) 20.15 Концерт. **Ленінград** (1000) 16.30 Концерт. **Москва** (1481) 16.00 Література.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя, 27. березня 1932.

Львів (380,7) 11.00 Служба Божа. 12.10 Про погоду дня. 12.40 Для війська. 16.00 Концерт для селян. 17.00 „Потіха недужим“. 17.15 Грам. кружок. 18.00 Програма для дітвори. 18.30 Пісеньки. 19.00 Легка музика. 20.15 Фейлетон. 20.30 Концерт солістів. 21.45 Література. 21.45 „Помста“. 22.00 „Три знаки питання“. 22.15 Танкова музика.

Понеділок, 28. березня 1932.

Львів (380,7) 11.35 „Польська місія на Радянщині“. 11.58 Час із Варшави. 12.10 Про погоду дня. 12.15 Концерт. 14.00 „Змагуни в полеі!“ 14.20 Спів. 14.40 „Весняні клопоти та радощі сільської господині“. 15.00 Народня музика. 15.20 Для дітвори. 15.50 Грам. кружок. 16.40 „Великодна містерія зперед 350 літ“. 16.55 Грам. кружок. 17.15 „Індійська жінка в боротьбі за волю Індії“. 17.30 Куток мови. 17.45 Концерт. 19.00 Всячина. 19.20 „Радіо — дітворі“. 19.40 Спорт. 19.45 „Уроджений в чіпку“. 20.05 Оперетка. 22.15 Література. 22.35 Спорт. 22.45 Танкова музика.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10